

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра корейської і японської філології

Курсова робота
з японської філології
на тему:

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ І ТВОРЕННЯ ВАСЕЙ-ЕЙГО В
ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

Студентки групи Пяп02-20
факультету східної і слов'янської
філології
денної форми навчання
Освітньої програми:
Японська мова та література та переклад,
західноєвропейська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.069 Східні мови
та літератури (переклад включно),
перша – японська
Безрукової Олени Сергіївни

Науковий керівник:
Вознюк Ганна Анатоліївна
Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЯВИЩЕ «ВАСЕЙ-ЕЙГО» В ЯПОНСЬКІЙ МОВІ	6
1.1. Історія походження «васей-ейго»	6
1.2. Порівняльна характеристика «васей-ейго» та «гайрайго»	10
1.3. Сприйняття «васей-ейго» англомовним суспільством.....	13
Висновки до розділу 1	18
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ «ВАСЕЙ-ЕЙГО» У СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ	19
2.1. Вплив «васей-ейго» на японську культуру.....	19
2.2. Функціональні особливості «васей-ейго культуру»	26
Висновки до розділу 2	31
ВИСНОВКИ	32
要約	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	37

ВСТУП

Мова жива і, можна сказати, що вона постійно змінюється, з'являються нові слова, словосполучення, запозичення. Запозичені слова зазвичай зустрічаються у багатьох мовах світу, в тому числі й у японській мові. Більшість слів було запозичено до Японії після відкриття її кордонів і серед цих запозичень найпоширенішими є слова англійського походження (хоча не завжди було так). Джеймс Стенлоу, дослідник гайрайго і васей-ейго, стверджує, що японська мова «становить 10 відсотків англійської мови у повсякденному спілкуванні». Але мало людей замислюється над походженням і запозиченням різноманітних слів і іноді це призводить до плутанини. Японці, запозичивши слова з англійської, вирішили дещо їх змінити, створити щось особливе, так і з'явився феномен як «васей-ейго». Проте з ним треба бути обережним, адже слова зазнають не тільки орфографічно-фонологічних змін, а й семантичних.

Так само як англійська колись позичала і навіть зараз продовжує позичати слова з французької, іспанської, німецької мов, японці позичають їх з англійської (і не тільки). Запозичення це природне явище для мов, тому японська не стала виключенням.

Актуальність теми полягає в необхідності розуміння феномену васей-ейго та його особливостей. Як і запозичення, так і васей-ейго відіграють ключову роль у спілкуванні японців на сьогодні. Розуміння псевдо-англіцизмів є дуже важливим для людей, які вивчають японську мову, планують спілкуватися з носіями мови або їхати туди з візитом.

Об'єктом дослідження є створена японцями особлива лексика на основі англіцизмів, тобто, – васей-ейго.

Предметом дослідження особливості функціонування васей-ейго у сучасній японській мові.

Мета дослідження полягає у вивченні впливу васей-ейго на японське суспільство і їх культуру, розгляді найбільш вживаних, незрозумілих та цікавих термінів, дослідженні особливостей функціонування цих слів та вивчення ступеню розуміння англомовних людей цього феномену.

Досягнення вказаної мети зумовлює виконання наступних **завдань**:

1. Розглянути історію походження та творення васей-ейго.
2. Порівняти васей-ейго з запозиченими словами.
3. Проаналізувати зібрані дані з теми: «Наскільки англомовні люди розуміють японців під час спілкування».
4. Розглянути сфери вжитку васей-ейго.
5. Детально розглянути одну зі сфер вжитку псевдо-англіцизмів на прикладах.

Методи дослідження:

1. Кількісний метод, який використовувався для того, щоб визначити відсоток споживання псевдо-англіцизмів у сфері харчування японцями.
2. Описовий метод, який використовувався для того, щоб описати методи творення васей-ейго.
3. Метод класифікації, який використовувався під час роботи, аби виділити основні сфери вжитку васей-ейго в японській мові.
4. Узагальнення проаналізованого матеріалу.

Цікавість даної роботи полягає в тому, що вживання псевдо-англіцизмів набирає все більшу популярність вже кілька років. Ми зібрали найосновнішу інформацію з досліджень інших лінгвістів, виділили кілька груп вжитку псевдо-англіцизмів, а також розглянули приклади вживання у повсякденному житті на основі меню кафе та ресторанів.

Робота має таку структуру:

1. вступ, де описані основні завдання та мета дослідження;
2. основана частина, яка складається з двох розділів, у кожному з яких виконувались поставлені завдання;
3. висновки, в яких підбиті підсумки даної роботи;
4. подано також список використаних джерел та анотацію іноземною мовою, для розгляду матеріалів, що були використані під час роботи, та короткого підсумку.

Наукова новизна полягає у тому, що вперше ця тема розглядається в україномовному просторі, було розглянуто одну зі сфер вжитку васей-ейго, і дослідження проводилось не на основі опитування англомовних людей для визначення ступеня розуміння цього явища, а на прикладах з життя для кращого розуміння вживаності даних виразів у повсякденному житті.

Практичне значення одержаних результатів проявляється у дослідженні сфери вжитку псевдо-англіцизмів на прикладі меню кафе та ресторанів та аналізу частоти вживання цих виразів у сучасній японській мові для розуміння цієї теми та підґрунтя для приділення особливої уваги їй.

РОЗДІЛ 1.

ЯВИЩЕ «ВАСЕЙ-ЕЙГО» В ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

1.1. Історія походження «васей-ейго»

В першу чергу необхідно дати визначення поняттю «васей-ейго». Якщо розібрати ієрогліфи, якими записується це явище, – 和製英語 – то стає зрозуміло, що це “англійська мова японського виробництва”, або як ще це називають – «псевдо-англіцизми». Псевдо-англіцизми – це слова, які були утворені від англійських, проте саме значення утворених слів не має нічого спільного з оригіналом (Wiktionary, 2023). Отже, васей-ейго – слова, створені в Японії шляхом з’єднання або трансформації англійських слів, щоб вони нагадували англійську (Weblio, 2023). Джош Норман у своїй роботі «Japanese university student awareness of waseieigo» (2012) зазначає, що “японізована англійська” – це англійські конструкції, які не використовуються носіями англійської мови, але використовуються в японській розмовній мові. Японцям, також, важко відрізнити ці слова від власно-англійських, запозичених слів. Він описує васей-ейго як «зрадливий тип спорідненості», який з’являється в японській мові. (Norman, 2012, ст. 443)

Японська мова має довгу історію запозичення з інших мов. Наприклад, система японського письма прийшла з Китаю, запозичені канджі почали використовуватися ще у VI ст., а повністю були засвоєнні близько VIII ст., коли з’явився історико-міфологічний літопис «Коджікі», а також поетична антологія «Манйошю». Оскільки китайські ієрогліфи були створені, щоб відобразити особливості китайської мови, японцям від початку було важко їх засвоювати (Комарницька & Комісаров, 2012, ст. 80). Китайське суто ієрогліфічне письмо було незручним для японської мови, яка мала розвинену систему граматичних показників. Тому поступово японці почали використовувати канджі для запису рідної мови та читати китайські тексти на японську манеру. З часом японці почали впорядковувати

своє фонетичне письмо, службові знаки перетворилися на складову абетку, отже з зі спрощення канджі утворилися катакана та хірагана. У XIX столітті остаточно склався розподіл функцій між трьома системами письма. (Комарницька & Комісаров, 2012, ст. 81). Також вони вказують, що «відповідно до нього корені питомо японської та запозиченої китайської лексики записують ієрогліфами, а закінчення слів та службові слова – хіраганою; нові ж запозичення – катаканою».

Отже, можна сказати, що система письма Японії походить від китайської. Таким чином, не дивно, що значну частину сучасної японської мови складають запозичені з інших мов слова. Повертаючись до теми васей-ейго, японська мова є основним користувачем псевдо-англіцизмів, які часто зустрічаються у повсякденній розмові (Gollin, 2013). Для кращого розуміння цього явища, Наталя Голлін у своїй роботі «Examining the Phenomenon of Wasei Eigo: English Pseudo-Loanwords in Japanese» (2013) наводить кілька визначень опитаних нею носіїв мови:

Васей-ейго значить:

1. “Різні англійські слова, які японці створили самостійно, під впливом власне англійський запозичених слів (カタカナ語 / катаканаго). Однак, оскільки це слова, які японці створили довільно, вони мають сенс тільки для носіїв японської мови” (Хірокі Яmano)
2. “Слова на катакані, які японці часто вважають англійськими, але насправді вони були створені японцями” (Кохей Цуджі)
3. “Англомовні слова, які були винайдені в Японії. Їх значення зазвичай не розуміють носії англійської мови” (Рей Іноуе, викладач Північно-Східного університету)
4. “Слова, які насправді утворені шляхом поєднання різних іноземних мов або шляхом скорочень, які видають себе за слова з англійської мови” (Ююкі Шізуока)
5. “Слова/фрази, які створені, часто шляхом поєднання декількох слів та їх скорочення, але не використовуються носіями англійської мови та не мають сенсу

для них. Хоча деякі з них, такі як カラオケ (караоке), використовуються в англійській мові” (Юкі Ямамото)

Усі ці визначення пов’язані тим, що Японія створила термін для власного ексклюзивного використання, а також з тим, що вони мають сенс лише для японців і часто мають незрозуміле походження, що може пояснити, чому багато з них вважаються англійськими. Ці визначення сходяться в тому, що ці терміни часто створюються шляхом поєднання або скорочення іноземних слів, щоб їх використовували й розуміли в Японії, але не носії англійської мови або інші іноземці – за винятком рідкісних випадків, як згаданий вище (Gollin, 2013).

Мунео Субе у своїй роботі «カタカナ英語と和製英語 – 最近の傾向を中心として→» (2013), проаналізувавши низку газет, словників і робіт японських лінгвістів, що досліджували васей-ейго, пише, що “На перший погляд, схоже, що псевдо-англійська народжується хаотично, але цей процес можна класифікувати на кілька форм” і спробував це зробити. Виділив Субе чотири основні способи утворення цих слів:

1) クロスオーバー語 / *kurosuōbā-go* – “перехресна мова”

Це японська англійська, яка, як вважають, утворилася, зокрема, шляхом змішування лексики, що походить з двох мов. Наприклад, слово ジャリトラ / *jaritora* складається з двох частин: 砂利 / *jari* (гравій) як японська частина і トラ / *tora* від англійського ट्रাক / *torakku* (вантажівка). І хоча перша частина записувалась ієрогліфами й вважається японським словом, вона зазнала деяких змін і з часом слово стало записуватися двома способами. Іншими прикладами таких слів є 企業マインド / *Kigyō maindo* – корпоративний розум та 食品ロス / *hokuhin rosu* – викидання хорошої їжі, які все ще не пишуться повністю катаканною, але вважається, що в майбутньому вони будуть повністю переведені на неї.

Крім того, цим перехресним способом можна вважати слова, які утворені від поєднання англійського слова та дієслова する / *suru* – *робити*. Наприклад, バンド する / *bandosuru* – “створювати гурт”.

2) 尻切れ語 / *shirikirego* – “скорочення”

Це різновид васей-ейго, в якому остання частина слова відкидається. Наприклад, デパート / *depāto* це скорочення від “department store”, а アパート / *apāto* це скорочення від “apartment house”. У цій групі також трапляються випадки ввічливого подвійного скорочування слів. Наприклад, ファミレス / *famirusu* утворене скороченням слів “family” та “restaurant”. Ще одне нещодавнє японсько-англійське слово, яке, за даними автора, було скорочене, – це メガソーラー / *megasōrā* з англійського “mega solar power plant”. Крім того, в Японії нещодавно з'явилася тенденція використовувати терміни "SA", "PA" та "IC" замість サービスエリア / *sābisueria* – “зона обслуговування”, パーキングエリア / *pākingueria* – “зона паркування” та インターチェンジ / *intāchenji* – “транспортна розв'язка”, що також вважається різновидом васей-ейго. Іншими популярними скороченими формами у васей-ейго вважаються: イラスト / *irasuto* – “ілюстрація” (illustration), ビル / *biru* – “будівля” (building), コピペ / *koripe* – “копіювати-вставити” (copy and paste), インタメ / *intame* – “розваги” (entertainment), パソコン / *pasokon* – “комп'ютер” (personal computer).

3) 首なし語 / *kubinashigo* – “безголові слова”

Це японська англійська, яка скорочує передню частину всього слова, на відміну від попередньої форми, де скорочувалися закінчення. Наприклад, в англійській мові вживають слово "sewing machine", але в японській мові вживається лише друга частина словосполучення ミシン / *mishin* – “швейна машина”. Проте цей

спосіб не можна назвати популярним, він трапляється набагато рідше, ніж другий. Як приклад ще можна навести таке слово як ホームドア / *hōmudoa* – “двері платформи” (етимологія від англ. platform door, де частина ホーム / *hōmi* вважається безголовою, тобто скорочене “plat”). Або слова ニス / *nisu* від англ. vanish – “зникати” та ネル / *neru* від англійського flannel – “фланель”.

4) 順序入れ替え語 / *junjoirekaego* – “слова-перестановки”

Ця класифікація, не прийнята багатьма дослідниками іноземних мов, це саме та, яку автор розробив самостійно: слова, в яких порядок японських та англійських слів було змінено на протилежний. Хоча таких випадків небагато, автор знайшов лише два приклади в наведених даних, в яких порядок слів, здається, змінено на протилежний між японською та літературною англійською мовами. Перше це ロールキャベツ / *rōrukyabetsu* – за даними англо-японського словника (п’яте видання), це cabbage roll, тобто – “голубці”, а друге – オーブントースター / *ōbuntōsutā* – від англ. toaster oven – “тостер”.

1.2. Порівняльна характеристика «васей-ейго» та «гайрайго»

Норман (цит. у Goddard 2017) у своїй статті згадує, що васей-ейго, на перший погляд, може здатися запозиченим словом, оскільки слова записуються катаканою, так само як і гайрайго (外来語 / *gairaigo*). Різниця між цими двома поняттями є важливим аспектом, який слід розглянути.

Лінгвісти вважають, що сучасна японська мова містить безліч запозичених слів і словниковий запас іноземного походження щороку стрімко збільшується (Miller, 1998). Юко Ігіраші, студент університету Мейджі Гакуїн, який досліджував різницю між гайрайго та васей-ейго, пише, що більшість половини іноземних слів, написаних катаканою, є запозиченнями саме з англійської мови (посилаючись на

Національний інститут японської мови та лінгвістики), тому англіцизмів у японській мові багато. Проте основна різниця між цими двома поняттями полягає в тому, що гайрайго – слова, які були запозичені з іншої мови (не обов'язково англійської), і мають таке саме значення, що й у мові-оригіналі (наприклад, ケーキ / *kēki* – “торт”), а васей-ейго, як ми вже з'ясували, – вигадані японцями слова, на основі англійських (наприклад, サラリーマン / *sararīman* – “офісний працівник”).

Історія запозичень в японській мові, як ми згадували раніше, довга та насичена. Активне збагачення СЛО відбувалося протягом шістнадцятого та сімнадцятого століть, коли Японія відкрила свої кордони та зав'язала торговельні зв'язки з країнами Європи. Разом із новими товарами в країну потрапляли нові слова з португальської, голландської, іспанської, латині та інших мов. Долтон пише, що японські лінгвісти відзначають важливий вплив голландської мови на японську граматику та мовні реформи. Це початкове включення європейських слів до японського лексикону та використання спеціального складового письма (катакани) свідчило про готовність запозичувати з інших мов (Daulton 2008, цит. у Vollen, 2018). Хоча граматика англійської мови стала доступною в Японії в 1810 році, а японсько-англійський словник, що містив 6000 записів, був складений у 1814 році (Doi, 1976 цит у Vollen, 2018), лише після реставрації Мейджі в 1868 році, англійська мова почала кидати виклик голландській над престижем іноземної мови. Академії англійської мови швидко стали доступними для дітей японської еліти.

Англійські запозичення стали настільки невід'ємною частиною мови, що японці навіть вдалися до вагомих внутрішніх змін, щоб пристосувати такі нові іноземні слова. Нововведення та доповнення до катакани були створені для зменшення фонологічних відмінностей, і з 1950-х років писемність була удосконалена, заради того, щоб краще відповідати фонології запозичень, які вступають у мову (Руденко, 2021, ст. 25).

Голлін виділяє п'ять категорій катаканаго в англійському стилі, до яких і належить васей-ейго.

Перша категорія – це катаканаго, які безпосередньо походять з англійської мови та мають те саме значення. Тобто, це звичайне гайрайго. Як приклад можна навести слова *スタイル* / *sutairu* – “стиль” (style) і *クール* / *kūru* – “круто/крутий” (cool), які використовуються у повсякденній мові, не дивлячись на те, що існують японські відповідники *風格* / *fūkaku* та *カッコいい* / *kakkoī*. Обирають різні запозичені слова катаканаго досить часті, незважаючи на наявність японських версій.

Інші ж чотири категорії містять у собі васей-ейго, з яких хотілось би виділити другу категорію – слова, які виглядають та звучать так само як і в англійській, але значення або зовсім інше, або має інший відтінок. Зазвичай англійське слово з різними значеннями зберігає тільки одне в японській мові. Наприклад, слово *ストーブ* / *sutōbu*, яке означає з англ. “heater” – “обігрівач”, має більш вузьке значення ніж англійське слово “stove” – “піч”, яке і було взято за основу. Подібним чином слово *マンション* / *manshon* – “квартирний комплекс” зазнало значних семантичних змін у порівнянні зі своїм початковим словом “особняк”. Цікавим прикладом є й слово *カンニング* / *kaningu*, яке має дещо змінене значення в порівнянні з оригіналом. В англійській мові слово “cunning” має значення "хитрий" або "підступний", але в японській це слово використовують як опис шахрайства/списування на тесті чи іспиті. Отже, ця категорія слів зазнала семантичного звукування, після чого основне значення було дещо змінене. І третю категорію – терміни, які утворилися комбінуванням окремих англійських існуючих слів. Складаючи їх як конструктор lego, японці створюють щось своє, унікальне. Наприклад, прийменник *アップ* / *appu* (від англ. up) використовується у деяких сполученнях по типу *イメージアップ* / *imēji appu* (букв. імідж вгору), яке має значення “покращити свій зовнішній вигляд”, а також *ベースアップ* / *bēsu appu* (букв. база вгору) означає “збільшення

мінімальної заробітної плати”, ライフアップ / *raifu appu* (букв. життя вгору) перекладається як “покращити свій спосіб життя”.

І через те, що такі слова, написані на алфавіті іноземних слів, вони часто помилково сприймаються як англійські запозичення. Однак, оскільки їхні значення та форми змінилися, коли носій англійської чує такі слова, вони часто незрозумілі для них. Прикладом цього є リンス / *rinsu* – це похідне від англійського слова “rinse”, значення в японській мові “кондиціонер для волосся” відрізняється від його англійського відповідника – “злегка вимити, поливши водою”. Хоча знання англійських запозичених слів у японській мові полегшує вивчення англійської мови, різного роду помилки виникають через помилкову схожість і можуть заважати спілкуванню (Norman, 2012). Ще один яскравий приклад наводить Міллер у своїй роботі «Wasei eigo English loanwords coined in Japan»: вона згадує, що прогулюючись вуличками Осаки, вона наткнулась на дивну вивіску з написом ノーパン喫茶 / *nōpan kissa*, де “kissa” це перші два ієрогліфи зі слова “喫茶店 / *kissaten*” “nō” від англійського “no” і “pan” скорочення від запозиченого “パンツ / *pantsu*” – “штани”. Тобто, кафе, в якому обслуговували офіціантки без спідньої білизни. Незнання подібних слів може привести до дуже незручних ситуацій, ось чому з ними варто бути уважними.

Отже, як ми згадували раніше, значення запозичених слів сильно змінюється, ось чому васей-ейго вважають видуманими словами. Японці настільки звикли вживати ці слова/вирази, що не бачать різниці між ними та справжніми англійськими запозиченнями. Самі по собі терміни васей-ейго звучать досить таки логічно, після певних роздумів, але спочатку викликають лише здивування, оскільки вони ніколи не звучать в англійській мові.

1.3. Сприйняття «васей-ейго» англомовним суспільством

Феномен васей-ейго, який дуже поширений серед носіїв японської мови, спантеличує носіїв англійської мови, які можуть з ним зіткнутися. Почувши вперше слово バイキング / *baikingu* (букв.viking), навряд чи іноземцю одразу спаде на думку “шведський стіл”. Перший ресторан зі шведським столом в Японії відкрився в готелі «Імперал» у Токіо в 1962 році й отримав назву バイキング, тобто "вікінг", адже обидві концепції походять з Північної Європи. Більше того, バイキング набагато простіше вимовляти, ніж スモーガスボード / *sumōgasubōdo* (Міура цит. у Голлін).

Ще одним цікавим прикладом непорозуміння є слово ボス / *bosu* від англійського "boss". Якщо, перебуваючи в Японії, хтось звернеться до свого керівника "мій бос", це може мати принизливий підтекст. Це пов'язано з тим, що ボス, як правило, означає "людина, яка отримала контроль над організацією за допомогою примусу". Проте Міура також зазначає у своїй роботі, що деякі японці почали використовувати це слово для звернення до своїх керівників, тому з часом це слово почало перекладатися в словниках як і має, тобто “бос” або “керівник”, і таким чином дещо еволюціонувало з категорії васей-ейго.

Тепер ми хотіли б розглянути у відсотках ступінь розуміння англомовних людей цього феномену. Посилатися ми будемо на дослідження Йосипа Міхалоскі і його дослідження описані у роботі під назвою «Wasei-Eigo: Comprehension by Native and Non-Native Speakers of English and Awareness by Native Speakers of Japanese» (2021) та аналіз проведений Казуфумі Ямане у роботі «和製英語はどこまで理解されるか» (2014). Розглянемо для початку роботу 2014-го року.

Зібравши найпопулярніші слова з японсько-англійського словника «Lighthouse» (1990) та японсько-англійського словника «Genius» (2000) автор вибрав 62 терміни, які, ймовірно, використовуються у повсякденному житті й 11 термінів пов'язані з бейсболом, загалом – 73 слова. Перевірка відбувалась

наступним чином: була створена анкета, в якій були підготовлені речення з вживанням цих слів. В результаті було зібрано 421 відповідь (90 з Великобританії, 165 з Австралії, 73 з Канади, 52 з Нової Зеландії та 41 з США). Проте з цих 421 анкети, були виключені люди, які не вказали свою національність і для кого англійська не була рідною, а також в опитуванні людей з Великобританії виключили слова пов'язані з бейсболом, оскільки ця гра не користується популярністю і кількість прихильників дуже мала. У частковому (без бейсболу) взяли участь 298 людей, а у повному опитуванні – 174 людини. Вік і стать були зовсім різні: і чоловіки, і жінки, і підлітки, і студенти, і середнього віку люди, люди у віці за 50.

Для учасників було три варіанти відповідей: 1. Зрозуміло на 100%; 2. Частково зрозуміло; 3. Зовсім не зрозуміло. Проаналізувавши всі дані можна дійти висновку, що існує повна неоднозначність у розумінні японської англійської. Наприклад, такі слова як ハイセンス / *haisensu* – “здоровий глузд”, ガソリンスタンド / *gasorinsutando* – “бензоколонка”, ネームカード / *nēmukādo* – “іменна картка”, モーニングコール / *mōningukōru* – “будильник”, ドアボーイ / *doabōi* – “швейцар”, バックミラー / *bakkumirā* – “дзеркало заднього виду”, були найлегшими для розуміння для 220+ людей, які обрали пункт «розумію на 100%», проте такі слова як フロアーランプ / *furoāranpu* – “торшер”, ベッドタウン / *beddotaun* – “спальний район”, サイドリーダー / *saidorīdā* – “додаткові матеріали для читання”, були зрозумілі лише тридцятьом приблизно людям. Підбивши підсумки двох таблиць (розумію на 100% і розумію певною мірою» можна дійти висновку, що три слова – ハイセンス / *haisensu*, ドアボーイ / *doabōi* та バックミラー / *bakkumirā* мають показник розуміння 95%. Кількість слів, що перевищують 90% становить 17 з 62, а кількість слів з показником вище 80% – тридцять сім слів.

У новішому дослідженні Міхалоскі були проведені схожі методи дослідження. Добровольців набирали за допомогою соціальних мереж і тим, хто відгукнувся,

запропонували взяти участь в опитуванні через анонімне посилення. З 40 добровольців, які попросили посилення, надійшло 32 відповіді, тобто приблизно 80%. Семеро з 32 людей зазначили, що володіють японською на базовому рівні (хоча деякі з них мали або вищий рівень знань, або взагалі були носіями мова), тому, враховуючи, що цей фактор може суттєво змінити результати, тому відповіді цих людей не було включено до остаточних результатів. З двадцяти п'яти людей, які залишилися, утворили 2 групи: перша група складалась з учасників, які є носіями англійської мови та не знають японської (20), а друга – не є носіями англійської мови, які теж не знали японської (5). Електронні опитування, які були розіслані учасникам, були створені за допомогою Google Forms. Учасникам було надано десять днів, щоб відповісти на опитування, після чого опитування було закрито, і відповіді більше не приймалися. Людей просили вибрати, чи вважають вони, що японське слово має те саме значення, що й в англійській мові, чи ні.

Результати цього опитування показують нам, що, якщо слова васей-ейго вживаються без контексту, їх значення буде здебільшого незрозумілим для іноземців. 8 з 12 слів мають показник точності 0% (жодна людина не відповіла правильно), це такі слова як: スマート / *smāto*, але має значення “стрункий, худий”, コンセント / *concento* – “розетка”, リンス / *rinsu* – “кондиціонер для волосся”, シール / *sīru* – “стікер”, バイキング / *baikingu* – “шведський стіл”, トランプ / *toranpu* – “гральні карти”, キャッチボール / *kyacchi bōru* – “гра у квача”, サイダー / *saidā* – “газований напій”, єдине слово, яке правильно визначили носії англійської мови з точністю 15%, – це キッチン・ペーパー / *kitchin pēpā* – “кухонний рушник”. Деяке правильне розуміння є для трьох слів: クーラー / *kūrā* – “кондиціонер”, パンツ / *pantsu* – “штани” і マフラー / *mafurā* – “шарф”. Здебільшого носії англійської мови обирали пряме значення англійського еквіваленту, як значення слова васей-ейго. І хоча англомовні люди мали мінімальне розуміння списку слів японською англійською, коли слова подавалися у контексті, ситуація суттєво змінювалась.

Вісім слів – パンツ / *pantsu*, スマート / *smāto*, クーラー / *kūrā*, コンセント / *concento*, シール / *sīru*, トランプ / *toranpu*, キッチン・ペーパー / *kitchin pēpā* та キャッチボール / *kyacchi bōru* були зрозумілі у понад 60% випадків, тоді як лише одне リンス / *rinsu* залишилося з точністю 0%.

Результати опитування не носіїв англійської мови виявилися дуже схожими. Люди так само не змогли відгадати значення 8 слів, згаданих вище, проте вони змогли продемонструвати повне розуміння слова リンス / *rinsu*, на відміну від попередників, проте не змогли зрозуміти сенс слова クーラー / *kūrā*, хоча носії англійської мови змогли. Також не носії мови продемонстрували значне покращення, коли слова були поміщені в контекст, хоча загальний показник точності становив 53% (у носіїв – 67%). Скоріш за все, це пов'язано з відмінностями в рідних мовах не англомовних людей.

Отже, підбиваючи підсумки розглянутих досліджень, ми можемо прийти висновку, що носії англійської мови мають широкий діапазон розуміння васей-ейго. Сказані слова без контексту будуть, ймовірно за все, зовсім незрозумілі іноземцям, або будуть сприйняті неправильно. Якщо ж помістити васей-ейго у контекст, шанс на розуміння дещо зростає, але гарантій на правильне сприйняття все ще немає.

Висновки до розділу 1

Проаналізувавши історію запозичень іноземних слів та утвореного на їх основі васей-ейго, розглянувши особливості його вживання, можна сказати, що цей феномен доволі популярний сьогодні у Японії. Японці зовсім не замислюються над тим, що подібні слова/вирази існують тільки в їх мові, і, використовуючи цей феномен у розмові з іноземцями, стикаються з частковим або повним непорозумінням. Відкрита до запозичень Японія з часом почала створювати щось особливе, своє, зрозуміле тільки громадянам країни. В школах та університетах, на жаль, не пояснюють викладачі різницю між гайрайго та васей-ейго, а це могло б суттєво вплинути на оцінку японців своїх знань англійської мови.

Проаналізувавши ще кілька робіт з опитуванням англомовних людей і просто не японців, можна зробити висновок, що васей-ейго є справжньою проблемою для всіх іноземців. І хоч у житті, скоріш за все, слово буде звучати у якомось контексті, що підвищить шанс розуміння, ніж коли слово одне, проте, як ми вже вияснили раніше, це зовсім не дає гарантій на хоча б часткове розуміння, не кажучи вже про вірне. Ось чому цьому феномену варто приділяти достатньо уваги як японцям, так і іноземцям, які вивчають японську мову. Першим слід звернути більше уваги під час навчання на різницю між васей-ейго та гайрайго, аби не виникало такої плутанини під час спілкування і зменшити відсоток непорозуміння. А іноземцям варто приділити цьому увагу, так як васей-ейго є невід'ємною частиною японської культури й треба бути готовим розуміти ці вирази не тільки під час розмови з носієм мови, а також розуміти написи на табличках, у газетах, мангах і так далі.

РОЗДІЛ 2.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ «ВАСЕЙ-ЕЙГО» У СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

2.1. Вплив «васей-ейго» на японську культуру

Як ми вже визначили раніше, феномен «васей-ейго» є дуже поширеним у сучасній японській мові. Важко сказати точно, коли саме з'явилися перші вислови японської англійської, проте можна зробити припущення, що почали вони з'являтися після великого напливу запозичених слів з англійської мови після реставрації Мейджі (1868-1889) та Другої світової війни (1946 – сьогодні), особливо в період, коли Японія була під американською окупацією. У ході нашого дослідження стало відомо, що феномен «васей-ейго» далеко не перший, який використовується для опису явищ, сенс яких був змінений. Наприклад, попередником васей-ейго було васей-канго – створена японцями китайська мова. Вони, як і псевдо англіцизми, або взагалі не існують в китайській мові, або їх значення сильно відрізняється від оригіналу. Створювалися вони ще давно, але найбільшого розквіту досягли у період Едо (1603-1868) і використовувалися для вираження нових понять. А під час реставрації Мейджі масово винаходилися для опису до тих пір незнайомих японцям понять, що приходили з Західної Європи, як то 革命 / *kakumei* революція, 民主 / *minshu* – демократія, або 自由 / *jiyuu* – свобода. (Нара, 2013)

Отже, що стосується запозичень, то після реставрації Мейджі для Японії відкривається новий світ. Країна потрапила у нову епоху відкривалися нові можливості для подорожей, бізнесу, культури, технологій та комунікацій із зовнішнім світом. І з цим новим світом з'являються нові слова та явища, що прийшли ззовні.

Деякі дослідники припускають, що японці створили васей-ейго аби їх мова виглядала модернізованою, легшою, а також вони потрапили під вплив американської культури, проте, є і ті, які допускають, що цей феномен був створений через потребу описати поняття, яких не було до цього японською й зміст не може бути переданий через використання 和語 / *wago* – японських слів або 漢語 / *kango* – китайських слів. Наприклад, існує такий вираз, як オフィスレディー / *ofisuredī*, який описує жінку, що працює в офісі. Однак в японській мові існує відповідник – 女性事務員 / *joseijimuin* – “жінка офісний працівник”. Проте перший термін вужче значення, зазвичай має на увазі “секретарка”, хоча зараз ці два слова є повністю взаємозамінними. (Weblio.jp)

Є й інші приклади подібних слів, які мають свої відповідники в японській мові, але зустрічаються досить часто у вигляді васей-ейго. Наприклад, на парах японської мови, вперше побачивши у тексті слово デスク / *desuku*, на думки зовсім не спадає, що це слово не відноситься до багатьом знайомого англійського слова “desk”, а описує чиясь професію. Пошукавши інформацію, ми дізналися, що цей термін використовується для опису людей, які працюють журналістом, репортером або редактором, або це людина, яка працює в редакційному відділі газети або телерадіокомпанії та керує підготовкою репортажів та редагуванням статей. Звісно є й інші значення, пряме, тобто, письмовий стіл, або ще одне – стійка реєстрації (наприклад, в готелі) (kotobank.jp). І не дивлячись на те, що для кожної професії є свій японський відповідник, тобто, редактор це – 編集者 / *henshū-sha*, а репортер має як японський відповідник – 探訪記者 / *tanbō kisha* (був популярний у період Мейджі), є англійський – ニュースマン / *nyūsuman* або レポーター / *repōtā*, а журналіст – 記者 / *kisha* або з англійської ジャーナリスト / *jānarisuto*, проте значення цих слів тісно переплітаються і використання одного слова デスク / *desuku* як заміника кожного з цих слів виглядає цілком зручним.

Також варто зазначити, що є і зворотні слова, коли, наприклад, вигадане японцями слова вживається англомовним суспільством. Наприклад, доволі таки відоме слово "косплей" (англ. cosplay) це васей-ейго яке ввійшло у культуру інших країн, у тому числі й англомовних. Японське コスプレ / *kosupure* складається з двох англійських слів costume і play (コスチューム / *kosuchūmu* і プレイ / *purei*) і одним із методів, який був визначений у пункті 1.1, японці утворили нове слово. Такий самий метод було використано зі словом аніме – アニメ / *amine*, адже воно утворилось зі скорочення англійського слова amination (アニメーション / *animēshon*), і вже скорочення увійшло до інших мов, як щось особливе.

Повертаючись до прикладів васей-ейго, можна виділити кілька основних груп вжитку псевдо-англіцизмів у японській мові. Часто вживаються вони у побуті та добре знайомих нам речах, якими ми користуємося майже не щодня. Наприклад, фен, яким користується більшість людей щодня, або раз у кілька днів, японською буде ドライヤー / *doraiyā*. Це слово пройшло відому вже нам видозміну і позбулось свого першого слова у словосполученні (англ. hair dryer), де слово волосся просто упустили. А ось, наприклад, з пластиковими пакетами японці вирішили помудрувати й замість プレエアステイクベアグ / *pureasutiku beagu* вирішили використати слово ビニール / *binīru* від розмовної назви полівінілхлориду – вінілу (англ. vinyl), або найпопулярніший приклад повсякденного васей-ейго – бейбі кар. Це слово є унікальним, бо слово в англійській і японській англійській не мають нічого спільного між собою: ベビーカー / *bebīkā* це дитячий візок, який англійською записується stroller (американський варіант) або buggy (британський). Доволі часто можна почути в Японії вираз エアコン / *eakon* – це скорочення від англійського air conditioner, тобто кондиціонер. Ще одним цікавим прикладом слугує key ring (key chain) – це кільце для ключів і японською воно звучить як キーホルダー / *kīhorudā*,

яке походить від *key holder*, що не вживається у стандартній англійській мові. І ще кілька популярних та цікавих прикладів:

1. オーダーメイド / *ōdāmēdo* – “під замовлення”, стандартною англійською воно звучить як *made to order custom made*
2. オートバイ / *ōtobai* шляхом скорочення англійського слова *motorcycle* ми отримуємо новий варіант звучання мотоцикла
3. ガムテープ / *gamutēpu* це – *packing tape*, тобто, пакувальна стрічка, або ще може значити скоч іноді
4. キャッチホン / *kyatchihon* інтерпретоване словосполучення *call waiting*, яке має значення “в очікування телефонного дзвінка”
5. ギャラ / *gyara* – це скорочення від слова *guarantee* (укр. гарантія)
6. グレードアップ / *gurēdoappu* від англійського *upgrade* – “оновлювати, покращувати, модернізувати”
7. ゲームセンター / *gēmusementā* так називають англійську *arcade (game)*, як жанр гри
8. コネ / *kone* скорочення від слова *connection* – “зв’язок”
9. シーズンオフ / *shīzunofu* один з небагатьох прикладів 4-го способу, який виділяв Субе, слово від – *off season*, тобто “поза сезоном”
10. タイムサービス / *taimusābisu* утворене *васей-ейго* зі значенням англійського словосполучення – *limited special offer* – “обмежена спеціальна пропозиція”
11. ファスナー / *fasunā* – слово з англійським значенням – *zipper* – “блискавка на одязі”

12. マイカー / *maikā* стандартною англійською буде звучати як “private car”, – “власна машина”
13. リモコン / *rimokon* – ще одне скорочення англійського словосполучення – remote control (укр. пульт)
14. ワンルームマンション / *wanrūmumanshon* має значення “studio apartment”, тобто “квартира-студія”
15. サインペン / *sainpen* – це фломастер японською англійською (англ. felt-tip pen)

Популярний цей феномен також і у словах, які стосуються одягу або прикрас. Наприклад, згаданий у першій частині шарф マフラー / *mafurā* походить не від англійського scarf, а від дієслова tuffle – “загортати або накривати”. Перебуваючи ще на першому курсі, слово ワンピース / *wanpīsu* викликало багато запитань. Це слово є ще одним яскравим прикладом васей-ейго, адже походить воно від англійського one piece, яке використовується більше до комбінезонів, ніж до суконь. Цікавими, на нашу думку, також є слова トレーナー / *torēnā* та ワイシャツ / *waishatsu*. Перше слово має значення “світшот” (англ. sweat shirt), проте утворено воно було цілком цікавим способом, від скорочення речення – トレーニングをするスポーツ選手の服 / *torēningu o suru supōtsu senshu no fuku*, тобто “одяг для тренування спортсмена”. А ось друге це ділова сорочка, яке утворилось від скорочення та поєднання слів білий (white) та сорочка (shirt). Не можна не згадати таку важливу річ, як エンゲージリング / *engējiringu* – “весільна обручка”. В ньому перше слово зазнало скорочення, адже англійською вона буде: engagement ring. І ще кілька незвичайних прикладів:

1. ジーパン/*jīpan* – “джинси”. А пішло воно не від звичайних jeans, а від *jeanse pants* – “джинсові штани”
2. トレパン/*torepan* – спортивні штани. І хоч англійський варіант *sweat pants*, це слово створене по прикладу світшоту, згаданому вище (*train(ing) pan(ts)*).
3. ノースリーブ/*nōsurību* – це звичайна безрукавка (англ. *sleeveless*)
4. パンスト/*pansuto* – “панчохи” (англ. *pantry stocking* або *pantryhose*)
5. ピアス/*piasu* – “сережки”. Саме слово більше підходить під англійське *pierce* – “проколювати”, але значення несе в собі словосполучення *pierced earrings*.

На ряду з багатьом добре знайомим словом *サラリーマン / sararīman* (офісний працівник), є схоже по будові професії *カメラマン / kameraman* – “фотограф”, а також *ガードマン / gādoman* – “охоронець”. Цікаво також звучить професія майстра манікюру – *ネイリスト / neirisuto*. Також ми можемо побачити використання *васей-ейго*, коли мова йде про машини. Наприклад, поліцейська машина буде *パトカー / patokā* і пішло воно не від англійського «*police car*», а від словосполучення “*patrol car*”. Також варто згадати *ハローワーク / harōwāku* і хоча буквально воно б перекладалось як “привіт, робота”, проте японці використовують це слово, коли кажуть про цент зайнятості. *フリーター / furītā* – це людина, яка працює неповний робочий день, воно є скороченням від *フリーランスアルバイト / furīransuarubaitā*, проте правильним англійським варіантом є “*part-time worker*”. А також слід бути обережним зі словами *ノルマ / noruma* (норма, стандарт) – адже у стандартній англійській це слово звучить як *quota*, *メリット / merito* – “перевага” (англ. *advantage*), а *デメリット / demeritto* – це відповідно недолік (англ.

disadvantage). Цікавим, на нашу думку, є вираз 誰マター / *dare matā* це слово створене завдяки методу «перехресної мови», коли поєднується японська й англійська в одному, і означає ця фраза "хто відповідальний за..".

Або такі слова як サイン / *sain* – “автограф” (від англ. *sign* – підпис) або ナイーブ / *naibu* – “чутливий” (в англ. мові *naïve* – наївний) також є розповсюдженим прикладом псевдо-англіцизмів у японській мові. Навіть слово トイレ / *toire* є васей-ейго словом, адже в англійській мові зазвичай це скорочення не вживається, а кажуть один із варіантів: *bathroom*, *restroom*, *loo*, *washroom* (канадський варіант), *water closet*.

Також багато васей-ейго серед назви продуктів або якихось страв. Наприклад, アイスクャンデー / *aisukyandī* – “ескімо”, яке англійською записується як *pop-sicle* або *ice-lolly*, або シュークリーム / *shūkurīmu* – “вершковий крем”, який англійською буде *cream puff*. У магазинах можна побачити на упаковках назву プリン / *purin* – це поширена назва пудингу (англ. *pudding*). До речі, в магазинах також можна побачити полиці з написом インスタントフード / *insutantofūdo* – “їжа швидкого приготування”, яка в стандартній англійській мові буде *convenience food*. У літній час серед японців часто шириться слово ソフトクリーム / *sofutokurīmu* – це добре відомий ріжок, який можна купити в コンビニ / *konbini* (скорочено з англ. *convenient store*), проте якщо ви скажете *soft serve* (англійський відповідник слова ソフトクリーム / *sofutokurīmu*), вас теж чудово зрозуміють.

Отже, як ми можемо побачити, що лексика васей-ейго широковживана у сучасній японській мові, вона торкається аспектів повсякденного життя, професій, одягу, їжі, прикрас та навіть деяких аспектів бізнесу. Ці слова стали частиною

японською культури, їх використовують японці всіх вікових категорій, проте найчастіше саме молоде покоління.

2.2. Функціональні особливості «васей-ейго»

Тепер нам хотілось розглянути, де ж саме ми можемо побачити ці псевдо-англіцизми в Японії. Для цього ми розглянули ряд меню різних кафе у Японії.

Як ми вияснили раніше, васей-ейго широко використовується у багатьох сферах вжитку, в тому числі й сфері, пов'язаною з їжею, тому нам стало цікаво, чи можна побачити приклади васей-ейго у меню різноманітних кафе в Японії? Для цього ми обрали декілька кафе та ресторанів, запропонованих у топі «кращих», а також кілька кафе, які траплялися нам випадково, та проаналізували їх меню. В нашому дослідженні ми будемо посилалися на меню двадцяти одного закладу харчування.

Отже, переглянувши меню з топу-15 рекомендацій японських кафе, в 11 з них можна знайти приклади васей-ейго. У таких кафе як *カヤバ珈琲 / Kayaba kōhī*, *喫茶アメリカン / kissa amerikan*, *市川屋珈琲 / Ichikawa-ya kōhī*, *ヘッケルン / hekkerun*, *ピノキオ / pinokio* та *シヤチル / shiyachiru* можна зустріти різноманітні ранкові меню – *モーニングメニュー / mōningumenyū*, яке англійською правильно буде “breakfast special”. Записується зазвичай ці страви по-різному: в одних кафе ми можемо побачити категорії *モーニングセット / mōningusetto* (наприклад, в *カヤバ珈琲*, *喫茶アメリカン*, *市川屋珈琲*, *ヘッケルン*) або просто *モーニング / mōningu* (наприклад, в *ピノキオ* та *シヤチル*). Ще одним поширеним васей-ейго у меню з топу виявилось *weak coffee* – *アメリカンコーヒー / amerikankōhī* – “ненасичена кава”. Цей термін зустрічається у таких кафе як: *ソワレ / soware*, *喫茶アメリカン /*

kissa amerikan, 珈琲天国 / *kōhī tengoku*, ヘッケルン / *hekkerun*, カフェアコリット / *kafeakoritto*, シヤチル / *shiyachiru*). Також варто згадати терміни コーラ / *kōra* (англ. coke), ココア / *kokoa* (англ. hot chocolate) та ミルクティー / *mirukutī* (англ. tea with milk), адже вони зустрічаються у 4 з 11 кафе. Наприклад, перше слово ми можемо побачити у 喫茶 YOU / *kissa you*, 茶香 / *chaka*, ソワレ / *soware*, カフェアコリット / *kafeakoritto*, добре нам відоме какао у закладах: ソワレ / *soware*, ヘッケルン / *hekkerun*, カフェアコリット / *kafeakoritto*, シヤチル / *shiyachiru*, а чай з молоком є в асортименті в 喫茶 YOU / *kissa you*, ソワレ / *soware*, 喫茶アメリカン / *kissa amerikan*, ピノキオ / *pinokio*.

В одному з них (茶香 / *chaka*) можна зустріти страву як フライドポテト / *furaidopoteto*, який стандартною англійською значить French fries або chips. У кафе 珈琲天国 / *kōhī tengoku*, ピノキオ / *pinokio* та シヤチル / *shiyachiru* можна побачити ホットケーキ / *hottokēki*, це синонім слова パンケーキ / *pankēki* (від англ. pancake). До речі, правильний варіант більш вживаний, ніж васей-ейго, проте псевдоангліцизм все ще можна побачити у різноманітних меню. Причому вживання двох варіантів в одному кафе теж не виключено, наприклад, на фотографіях меню 珈琲天国 / *kōhī tengoku* вжито слово ホットケーキ / *hottokēki*, хоча якщо дивитися на сайті їх меню можна побачити позиції з правильною назвою – パンケーキ. オムライス / *omuraisu* (від англ. omelet with rice або rice omelet) популярне блюдо в кафе, його ми можемо побачити у трьох кафе з нашого топу (市川屋珈琲 / *Ichikawa-ya kōhī*, ピノキオ / *pinokio* та 喫茶 YOU / *kissa you*). Серед напоїв також часто можна побачити レ

モンテュー / *remontī* який походить від англ. tea with lemon у трьох кафе з гаданих раніше.

Хотілось би також згадати страви ハムエッグ / *hamueggu*, яке зазвичай подається з тостом і в англійській звучить як ham and eggs (toast, ham and eggs) і вважається сніданком, プリン / *purin* яке утворилось зі полегшення вимови プディング / *pudinggu*. Кажуть, що коли в Японії з'явився пудинг, багато японців ще не знали англійської мови й тому вимова цього слова здавалася складною, через що притупилася. Зараз же, класичний японський пудинг різниться з англійським пудингом, їх вважають навіть різними стравами. А також страву パフェ / *pafe*, яке слугує скороченням від англійського слова parfait, тобто парфе.

А тепер частина з кафе, відібраними по запити «кафе меню» японською мовою. У ході розслідування ми відібрали 10 кафе та ресторанів, в яких частіше за все зустрічаються терміни васей-ейго. У нашому експерименті ми відібрали 10 кафе та ресторанів запропонованих пошуковою системою Google. Отже, по принципу як і у вище згаданих рекомендованих кафе, ми виявили, що в 7 з 10 кафе також зустрічається モーニングメニュー / *mōningumenuū*, наприклад, в 星乃珈琲 / *hoshino kōhī*, Trattoria Forest, とんかつママン / *tonkatsu taman*, ロコピコ珈琲 / *rokopiko kōhī*, 珈琲屋かれんと / *kōhīya karento*, えんとつ / *entotsu* та Coco's restaurant. В чотирьох з них також можна побачити страву як フライドポテト / *furaidopoteto* (додається ще японський Mcdonald's та Green's planet). Популярні панкейки зустрічаються у вигляді ホットケーキ / *hottokēki* в меню таких кафе як: Mcdonald's, Coco's restaurant та 珈琲屋かれんと / *kōhīya karento*. В Trattoria Forest, 珈琲屋かれんと / *kōhīya karento* і Coco's restaurant також пропонують омлет з рисом – オムライス / *omuraisu*.

Щодо напоїв, то вже добре відома кава – アメリカンコーヒー / *amerikankōhī* зустрічається в меню закладів とんかつママン / *tonkatsu taman*, ロコピコ珈琲 / *rokopiko kōhī*, 珈琲屋かれんと / *kōhīya karento*, а також у えんとつ / *entotsu*. コーラ / *kōra* та ココア / *kocoa* зустрічаються в とんかつママン та えんとつ, в Trattoria Forest лише コーラ / *kōra*, а в 珈琲屋かれんと / *kōhīya karento* лише ココア / *kocoa*. А レモンティー / *remontī* та ミルクティー / *mirukutī* зустрічаються в усіх трьох кафе: とんかつママン / *tonkatsu taman*, 珈琲屋かれんと / *kōhīya karento* і えんとつ / *entotsu*, поки в 来宮神社 / *kinomiya jinja* з вище перерахованих позицій є тільки чай з молоком.

Також варто згадати такі приклади васей-ейго як ハムエッグ / *hamueggu* в とんかつママン / *tonkatsu taman*, ノンカフェ / *nonkafe* у значенні “caffeine-free” (укр. без кофеїну) в 星乃珈琲 / *hoshino kōhī*. А також такі цікаві позиції як: アイス / *aisu* (скорочено від ice-cream) в Coco’s restaurant, а також ハッシュポテト / *hasshu potato* (від англ. hash brown(s)) – картопляні млинці в Mcdonald’s. В меню Green’s planet можна побачити позицію アメリカンドッグ / *amerikandoggu* який стандартною англійською пишеться як corn dog, а також варто згадати, що bubble tea (boba tea) японською звучить як タピオカ(ミルク)ティー / *tapioka (miruku) tī* – чай з молоком та тапіокою (як приклад ціле меню в чайній крамниці – 熊本ミルクティー 琴平店 / *Kumamoto mirukutī Kotohira-ten*).

Отже, підбиваючи підсумки, ми можемо прийти висновку, що є ряд популярних псевдо-англіцизмів, які зустрічаються у багатьох меню японських кафе та ресторанів. Наприклад, в нашому дослідженні було обрано 21 заклад харчування, частка вжитку терміну モーニングメニュー / *mōningumenyū* складає 62%, Америка

ンコーヒー / *amerikankōhī* становить 48%, ミルクティー / *mirukutī* – 38%, コーラ / *kōra* та ココア / *kokoa* – 33%, ホットケーキ / *hottokēki*, オムライス / *omuraisu* та レモンティー / *remontī* – 29%, а フライドポテト / *furaidopoteto* – 24%. Васей-ейго тісно пов'язаний з ресторанним бізнесом, як показують результати, є позиції які вживаються доволі часто і в багатьох різноманітних закладах, є ті, які тільки в спеціалізованих, а є ті, які поступово змінюються правильним варіантом (наприклад, панкейки).

Висновку до розділу 2

Отже, ми можемо зробити висновки, що користування запозиченими слова або псевдо-англіцизмами спрощують життя японців. У будь-якій мові можна зустріти іноземні запозичення під час, наприклад, звичайної розмови. Навіть в українській мові на повсякденному вжитку є безліч запозичених з англійської мови слів. Найбанальнішим прикладом можна вважати слово “онлайн”, коли обговорюємо навчання сьогодення, або “офлайн”, або ж всім відоме “і-мейл”. Слова роумінг, коледж, інтерв’юер, біг-борд, бейдж, постер не відчуються чимось незвичним чи чужим, хоча це все слова, які прийшли до нас з англійської мови. Люди можуть спілкуватися своєю рідною мовою, використовуючи якомога більше власних слів, проте повністю позбутися запозичень просто неможливо. Люди часто навіть не замислюються, чому вони вживають це, а не інше слово, чому не використовують синоніми рідною. Як ми згадували раніше, вони існують для опису явищ або речей, які неможливо було описати тією чи іншою мовою, а також, іноді ці слова дещо видозмінюються в іншій мові, наприклад, ми теж вживаємо смажена картопля або какао, замість правильних англійських назв.

Іноді запозичення (і в випадку японців псевдо-англіцизми) використовуються замість власно-японських слів аби описати те чи інше явище або предмет більш або менш обширно. Наприклад, チケット / *chiketto* та 切符 / *kippu*. Обидва ці слова означають “квиток”, проте перший використовується в більш обширному значенні слова, тоді як останній найчастіше використовується у значенні “квиток на якийсь вид транспорту”. Отже, запозичення є невід’ємною частиною будь-якої мови й не дивно, що деякі терміни можуть змінюватися, відповідно до іншої мови, головне вміти розрізняти псевдо-вислови від справжніх, аби не виникало труднощів в розумінні під час спілкування з іноземцями.

ВИСНОВКИ

Можемо дійти висновку, що хоч ми можемо вільно спілкуватися кожен своєю рідною мовою, використання запозичень не буде викорінене повністю з вжитку. Японія всю свою історію була відкрита до запозичень, не дивлячись на те, що сама країна досить довгий час перебувала у повній ізоляції.

Дослідивши історію походження і творення васей-ейго ми дізналися, що все тісно пов'язано з історією та готовністю Японії приймати щось нове. Спочатку запозичення черпалися з ближньої країни – Китаю, а з відкриттям кордонів нові слова почали потрапляти до країни з Західної Європи. Отже, не дивно, що значну частину сучасної японської мови складають іноземні слова, а так як більшу частку займають саме англійські запозичення, японці для своєї зручності створили псевдо-англіцизми, які полегшують їм життя. Так само, як і ми іноді змінюємо деякі слова, використовуючи неправильні назви тих чи інших предметів в українській мові.

Васей-ейго – феномен, який захопив сучасну японську мову. Використання псевдо-англіцизмів стало дуже популярним, невід'ємною частиною культури та щоденного вжитку японців. Ці вислови, через те, що були створені японцями на основі стандартної англійської мови, мають сенс тільки для носіїв японської мови, хоча ті іноді навіть і здогадуються про це. І з цього випливають негативні наслідки васей-ейго: японці не замислюються над тим, чи правильна ця англійська чи ні, і справді дивуються, коли виявляється, що англомовні люди їх не розуміють або розуміють неправильно.

Розглянувши історію походження ми дійшли висновку, що англійські терміни проходять певну видозміну перед тим, як стають васей-ейго: слова або поєднуються з японською і складають одне ціле (наприклад, 歯ブラシ / *haburashi* – “зубна щітка”), скорочуються (наприклад, テレビ / *terebi* це скорочення від television, або スーパー / *sūpā* це скорочення від supermarket, PV це деривація від англійського promotion video, однак має значення music video), відкидання першого слова у словосполученні (наприклад, レジ / *regi* – це “cash register” – “касовий апарат”, де

слово “гроші” випускається), слова, в яких відбувається перестановка (наприклад, ビーフシチュー / *bīfushichū* від англійського *stewed beef*, тобто тушкована яловичина) або ж є слова, які існують і в англійській, проте в японській вони мають зовсім інше значення (наприклад, タレント / *tarento* не має значення “талант” або “талановита людина”, воно використовується для опису знаменитостей, які з’являлися на телебаченні, або англійське слово *tension*, яке має значення «напруга» в японській мові (テンション / *tenshon*) використовується для опису настрою або рівня енергії людини, і це слово зазвичай використовується у поєднанні з 高い / *takai* або 低い / *hikui*). Наприклад, どうしたの？テンション低くない？ / *doushitano? Tenshon hikukunai?* – буквально перекладається як: Що сталося? Здається, в тебе низький рівень енергії (напруги). Проте, насправді, це речення несе в собі трохи інший сенс: Що сталося? Ти виглядаєш пригніченим.

Це демонструє головну різницю між васей-ейго та гайрайго. Порівнявши ці два феномени, ми виявили, що справжні запозичення (гайрайго) переходять в мову без смислової зміни та в повному об’ємі (наприклад, ペン / *pen* – це ж саме, що й англійське *pen* (ручка), エネルギー / *enerugi* – це “energy”, тобто “енергія”), в той час як вирази васей-ейго утворюються або скороченням, або перестановкою, або зміною значень слів. Більшість термінів васей-ейго звучать досить таки логічно, проте так здається тільки після певних роздумів над ними, але є й вирази, в яких зрозуміти сенс складно навіть після пояснень, тоді як з розумінням значення справжніх запозичень такого не трапляється.

Аналіз зібраних даних з теми: «Розуміння англомовним суспільством висловів васей-ейго», показує, що псевдо-англіцизми є справжньою проблемою при спілкуванні з іноземцями. Якщо слово сказане без контексту, вірогідність правильного розуміння мінімальна, якщо слово помістити в контекстне середовище, шанс зрозуміти сенс підвищується, проте все ще не гарантує правильного розуміння слова. Для носіїв мови та не англомовних людей важко розуміти васей-ейго в

контексті, а ще складніше без нього. За результатами опитування, проведеного Міхаловскі, показник точності розуміння висловів у англомовних людей становив 67%, а в інших – 53% у контексті. Отже, шанс розуміння є, проте з псевдо-англіцизмами варто бути обережним і не використовувати у розмові з іноземцями.

Розглянувши приклади васей-ейго, можна виділити кілька основних груп їхнього вжитку: побут, їжа, одяг та прикраси, професії або характеристики людини. Такі слова як デパート / *depāto* чи コンビニ / *konbini*, ドライヤー / *doraiyā* використовуються японцями всюди й вважаються правильними і звичними для них. サラリーマン / *sararīman* або カメラマン / *kameraman* також не є чимось незвичним, так само як і характеристика людини словами ナイーブ / *naību* в значенні *чутливий* чи スマート / *smāto* в значенні *стрункий, худий*. Для японців є звичним зайти до кафе та замовити собі чашку アメリカンコーヒー / *amerikankōhī*, навіть не замислюючись про те, а чи правильна ця назва напою взагалі?

Дослідивши сферу вжитку васей-ейго пов'язану з їжею, а саме меню різноманітних кафе та ресторанів, ми дійшли висновку, що знайти приклади вживання псевдо-англіцизмів в них не важко, що свідчить про широкий рівень розповсюдженості, а найпоширенішими з них є モーニングメニュー / *mōningumenuū* що складає 62% вжитку серед 21 кафе, а також アメリカンコーヒー / *amerikankōhī* яка становить 48%. Насправді, в багатьох меню може зустрітися псевдо-англіцизм, в якихось їх буде більше, а якихось може бути лише одне таке слово, проте все ще є.

Отже, підбиваючи підсумки, ми можемо сказати, що васей-ейго – невід'ємна частина японської мови, яка є в активному вжитку. Японці завжди шукають способи полегшити собі життя, і використання псевдо-англіцизмів – один з їх способів.

要約

本論文の目的は、和製英語という現象が日本の社会と文化に与えた影響を調査して、最もよく使われる言葉や面白い言葉や興味深い言葉を調べて、これらの言葉の機能の特異性を調べて、英語圏の人がこの現象をどの程度理解しているかを調べることである。

外来語の借用と、それをもとに作られた和製英語の歴史を分析して、その使用の特殊性を考慮すると、この現象は今日の日本で非常に人気があると言える。借用に寛容な日本は、やがて自国民にしか理解できない特別なものを作り始めた。和製英語は、日本人にとって当たり前のように使われており、ほとんどの人は、それが本当に英語の言葉なのかどうかなど考えてもいない。

英語圏の人と外国人の調査でいくつかの作品を分析した後で、和製英語はすべての外国人にとって現実的な問題であると結論づけられる。文脈がなければ、これらの表現を理解することは非常に困難である。文脈の中にある言葉であれば、その意味を理解することは容易になっているが、それでもまだ問題はない。だからこそ、この現象は、日本人も日本語を学ぶ外国人も十分な注意を払う必要である。

また、研究の途中で、和製英語の日常的な用法には多くの表現があることを発見した。これらの表現は日常生活に広く浸透しており、看板とメニュー読むことができる。そして日常の会話や歌や、または会社で働いているときなどに聞くことができる。カフェやレストランのメニューという食に関する和製英語の使用

範囲を調べたところで、擬似英語の使用例を見つけることは難しくなかった。そして広く普及していることがわかった。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Комарницька Т.К., Комісаров К.Ю. (2012) *Сучасна японська літературна мова: теоретичний курс*: в 2 т. (Т.1, с. 80-85). Київ: Видавничий дім Бураго
- Руденко К.В. (2021) Гайрайго в сучасній японській мові: структура, семантика та функції. (Магістерська робота) Київський національний лінгвістичний університет, Київ
- Bollen D. H. (2018) English Loanwords in the teaching of English in Japan: A case study analysis (Doctor of Philosophy) University of Technology, Queensland
- Goddard J. (2017) Recognition of English Loanwords (waseieigo) among Japanese University Students. Kitasato University, Kanagawa
- Gollin N. (2013) Examining the Phenomenon of Wasei Eigo: English Pseudo-Loanwords in Japanese (Honors thesis) Tufts University, Medford
- Igarashi Yuko (2007) The Changing Role of Katakana in the Japanese Writing System: Processing and Pedagogical Dimensions of Native Speakers and Foreign Learners. (dissertation) University of Victoria, Victoria, Canada
- Kunert H. (2017) From loaning to owning: Japanese loanwords in hiragana (Dissertation?). The University of Melbourne, Melbourne
- Michaloski J. (2021) Wasei-Eigo: Comprehension by Native and Non-native Speakers of English and Awareness by Native Speakers of Japanese. Hawaii Pacific University, Honolulu
- Miller L. (1998) Wasei eigo: English loanwords coined in Japan. University of Missouri, St. Louis
- Namchok N. (2013) 和製漢語 / waseikango Відновлено з: <https://m.blog.naver.com/PostView.naver?isHttpsRedirect=true&blogId=okinawapark&logNo=177659675>
- Norman Josh (2012) – Japanese university student awareness of waseieigo. JALT 2011 Conference Proceedings. Tokyo. (с. 442-443)

五十嵐 優子 / Igarashi Yūko (2013) カタカナ英語/和製英語は英単語？ Katakana eigo /wasei eigo wa eitango? 明治学院大学/Meijigakuindaigaku

須部宗生 / Sube Muneo (2013) – カタカナ英語と和製英語 – 最近の傾向を中心として – / Katakana eigo to wasei eigo – saikin no keikō o chūshin to shite.

Відновлено з <https://cir.nii.ac.jp/crid/1050001202671208320>